

Zpráva ECDC o významných přenosných infekčních nemocech za 37. kalendářní týden, 10. – 16. 9. 2023/ ECDC Communicable Disease Threats Report, Week 37, 10 – 16 September 2023

Zdroj: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/communicable-disease-threats-report-week-37-2023.pdf>

Podle materiálu ECDC volně zpracovalo Oddělení epidemiologie infekčních nemocí, CEM, SZÚ

1. Covid-19 vyvolaný virem SARS-CoV-2 – mezinárodní situace (EU/EHP), 2019 - 2023
2. Měsíční epidemiologický monitoring záškrtu v EU/EHP, 2023
3. Sezónní sledování viru západonilské horečky One Health, 2023
4. Ptačí chřipka v kožešinových farmách – Finsko, 2023
5. Autochtonní případy horečky dengue – Francie, 2023
6. Autochtonní případy horečky dengue – Itálie, 2023
7. Legionářská nemoc - Polsko - 2023
8. Monitorování hromadných shromáždění - mistrovství světa v ragby - 2023
9. Kožní antrax – Rumunsko, 2023
10. Pertuse – Dánsko, 2023
11. Botulismus – Francie, 2023
12. Silné záplavy - Mezinárodní situace (Středomoří), 2023

1. Covid-19 vyvolaný virem SARS-CoV-2 – mezinárodní situace (EU/EHP), 2019 - 2023

- Na konci 36. týdne (do 10. září 2023) došlo na úrovni EU/EHP k poklesu případů covid-19, což je inverze rostoucího trendu pozorovaného v předchozích týdnech. Z devatenácti zemí, které poskytly údaje, hlásilo sedm zemí nárůst počtu případů covid-19. Dopad na závažný průběh onemocnění a počty úmrtí však zůstal omezený.

- K 24. srpnu 2023 byla varianta BA.2.86 přidána mezi sledované varianty (VUM). K 11. září bylo zaznamenáno 102 detekcí BA.2.86 ze šesti zemí v rámci EU/EHP a devíti zemí mimo EU/EHP. Kromě toho byla tato varianta hlášena ve vzorcích odpadních vod ve Spojených státech, Švýcarsku a Thajsku. BA.2.86 má vysoký počet spike mutací, které se liší od jejího předchůdce BA.2 a v současnosti cirkulujících variant odvozených od XBB. Fylogenetická analýza naznačuje, že BA.2.86 se objevila nedávno (různé nepublikované analýzy naznačují, že poslední společný předchůdce BA.2.86 se objevil mezi květnem a červencem 2023). Vzhledem k tomu, že do srpna 2023 byla BA.2.86 zjištěna v několika zemích v různých regionech bez známé epidemiologické vazby na společný zdroj, může být spojena se zvýšenou rychlostí šíření ve srovnání se současnými cirkulujícími variantami. Za růstovou výhodou v šíření viru pravděpodobně může i imunitní únik (escape), protože BA.2.86 nese mnoho změn spike proteinu ve srovnání s variantami podobnými XBB.1.5, které byly v poslední době dominantní, a také ve srovnání s předchozími variantami Omicron.

- K [10. srpnu 2023 ECDC klasifikovalo všechny linie podobné XBB.1.5](#) s další změnou spike proteinu F456L jako zájmové varianty (VOI). Patří sem linie EG.5, FL.1.5.1, XBB.1.16.6 a FE.1, mj. další. Důvodem pro toto zařazení je rychlý nárůst podílu těchto linií v rámci EU/EHP spolu s mírným nárůstem epidemiologických ukazatelů. Důvodem, proč ECDC nevyčleňuje EG.5 ze skupiny, je skutečnost, že ostatní linie 456L rovněž vykazují zvýšenou míru výskytu, která je pravděpodobně spojena se samotnou změnou F456L.
- K 11. září 2023 vykazovalo třináct zemí EU/EHP, které do GISAID EpiCoV nahlásily alespoň deset sekvencí za 34. týden (22. až 28. srpna 2023), následující podíly linií podobných XBB.1.5 + F456L: Belgie (62 %), Dánsko (64 %), Finsko (66 %), Francie (60 %), Island (71 %), Irsko (67 %), Itálie (60 %), Lucembursko (59 %), Německo (53 %), Nizozemsko (62 %), Rakousko (60 %), Španělsko (59 %) a Švédsko (58 %). Celkový trend proporce těchto variant je rostoucí.

2. Měsíční epidemiologický monitoring záškrtu v EU/EHP, 2023

- Od začátku roku 2023 do 12. září bylo v EU/EHP prostřednictvím Evropského systému surveillance (TESSy) hlášeno 74 případů záškrtu. Případy byly hlášeny z Německa (44), Nizozemska (10), Belgie (6), České republiky (5), Lotyšska (3), Slovinska (3), Norska (1), Slovenska (1) a Švédska (1). Od předchozí aktualizace z 8. srpna došlo k nárůstu o 17 případů.
- Ze 74 hlášených případů se u devíti vyskytlo respirační onemocnění, u 63 kožní onemocnění a u dvou respirační a kožní onemocnění.
- Dva případy zemřely, jeden v Belgii a jeden v Lotyšsku.
- Od září 2022 do 12. září 2023 bylo v EU/EHP do systému TESSy nahlášeno 256 případů záškrtu a 3 úmrtí.
- V důsledku zvýšeného počtu sporadických případů pozorovaných od druhé poloviny roku 2022 nemá ECDC k dispozici žádné údaje, které by naznačovaly případy komunitního přenosu nebo klastrů infekcí vyvolaných *Corynebacterium (C.) diphtheriae*.
- Kliničtí lékaři by si měli mít povědomí o klinických příznacích difterie a zajistit tak včasnou diagnostiku a léčbu případů podle stávajících klinických doporučení.
- Byla zaznamenána neobvykle široká rezistence izolátů *C. diphtheriae* k běžným perorálním a parenterálním antibiotikům. Jako preventivní opatření ECDC doporučuje, aby bylo u všech izolátů *C. diphtheriae* provedeno testování antimikrobiální citlivosti.

3. Ptačí chřipka v kožešinových farmách – Finsko, 2023

- Od 13. září 2023 nařídil finský Úřad pro potraviny utracení všech lišek a psíků mývalovitých v chovech s potvrzeným virem ptačí chřipky A(H5N1).
- Sekvenační analýzy viru ptačí chřipky izolovaného z kožešinových farem naznačují možné šíření z ptáků (racků) na savce a na postižených kožešinových farmách potenciálně také šíření mezi savci.
- Od 13. července 2023 do 13. září 2023 byl virus ptačí chřipky A(H5N1) zjištěn na 26 kožešinových farmách v regionu Ostrobothnia ve Finsku.
- Dosud nebyly zjištěny žádné případy u lidí pracujících na farmách ani u jejich blízkých kontaktů.
- Zavlečení ptačí chřipky na kožešinové farmy není neočekávané. Podobné případy byly pozorovány již v minulosti. Přenos mezi liškami a jinými infikovanými savci a lidmi nebyl dosud pozorován. Zásadní význam má identifikace infikovaných savců a exponovaných osob. Podle [Finského institutu pro zdraví a dobré životní podmínky \(THL\)](#) by měly být exponované osoby sledovány po dobu 10 až 14 dnů a v případě výskytu příznaků testovány.

- ECDC hodnotí současné riziko nákazy pro běžnou populaci jako nízké a riziko nákazy pro osoby, které jsou profesně nebo jinak vystaveny zvířatům infikovaným ptačí chřipkou, jako nízké až střední.

4. Autochtonní případy horečky dengue – Francie, 2023

- Od začátku přenosové sezóny viru v roce 2023 byly v kontinentální Francii dosud identifikovány tři klastry autochtonních přenosů viru dengue.
- Ke dni 6. září byly ve Francii hlášeny další dva případy autochtonní nákazy virem dengue: jeden u osoby s bydlištěm v Nice v departementu Alpes-Maritimes, který navštívil Castellet a La Garde, departement Var, region Provence-Alpes-Côte d'Azur, a druhý v Perpignanu, departement Pyrénées Orientales, region Occitania.
- K 28. srpnu byly ve Francii hlášeny čtyři případy autochtonní infekce virem dengue u osob žijících v Gardanne, departement Bouches-du-Rhône, region Provence-Alpes-Côte d'Azur.
- Francouzské orgány veřejného zdraví provádějí opatření pro reakci a kontrolu. Patří mezi ně kontrola vektorů, informování zdravotníků a široké veřejnosti a „door to door“ šetření.
- Nelze vyloučit další případy související s tímto přenosem nebo autochtonní sekundární přenos z importovaných případů horečky dengue v rámci šetření v domácnostech.

5. Autochtonní případy horečky dengue – Itálie, 2023

- Od prvního srpnového týdne do 11. září 2023 bylo v italských regionech Lombardie (14) a Lazio (5) detekováno [19 případů lokálně získané horečky dengue](#).
- Případy jsou evidovány v rámci 3 klastrů v provincii Lodi, region Lombardie (14), v metropolitním městě Řím (3) a v provincii Latina (2), region Lazio.
- Začátek příznaků u prvního případu byl 2. srpna 2023.
- Italské orgány veřejného zdraví provádějí opatření pro reakci a kontrolu. Patří mezi ně vyhledávání případů, aktivity na kontrolu vektorů, informování poskytovatelů zdravotní péče a široké veřejnosti a preventivní opatření u dárců materiálu lidského původu (např. krve a orgánů).
- V postižených regionech a celkově v Itálii se mohou vyskytnout další autochtonní případy, proto byla zesílena surveillance s cílem včas odhalit nové případy, identifikovat řetězce přenosu, vymezit rizikové oblasti a kvantifikovat míru rizika.
- Vzhledem k tomu, že přenašeč komár *Aedes albopictus* je rozšířen ve větší části Evropy, může dojít k dalšímu zavlečení viru vedoucím k sekundárnímu autochtonnímu přenosu ve většině jižních zemí EU/EHP.

6. Legionářská nemoc – Polsko, 2023

- Na základě nejnovější epidemiologické aktualizace zveřejněné 15. září je evidováno 164 potvrzených případů a 25 úmrtí.
- Většina případů se vyskytuje ve městě Rzeszów (112) a Rzeszowském okrese (38) v Podkarpatském vojvodství na jihovýchodě Polska.
- Epidemiologická a mikrobiologická šetření, jejichž cílem je identifikovat zdroj této epidemie, stále probíhají.

7. Monitoring hromadného sběru dat - Mistrovství světa v ragby 2023

- ECDC monitoruje Mistrovství světa v ragby ve Francii (8. – 28. října 2023) prostřednictvím svých zpravodajských činností o epidemiích od 4. září do 3. listopadu 2023 a podává zprávy každý týden.
- V souvislosti s touto akcí byla v období od 9. do 15. září 2023 zjištěna jedna významná událost - outbreak botulismu ve francouzském Bordeaux (viz dále, 10.).

8. Kožní antrax – Rumunsko, 2023

- Koncem srpna 2023 byly médii, která citovala místní zdravotní úřad, hlášeny případy kožního antraxu u tří hospitalizovaných jedinců z Ungheni, okres Târgu Mureș, Rumunsko. Dva ze tří případů (muži ve věku 54 a 46 let) byly potvrzeny RT-PCR, ačkoli kultivační a sérologické testy byly negativní. - Všechny tři osoby se podílely na porážce infikovaného skotu a bourání masa. Podle médií s odvoláním na veterinární úřady bylo maso konzumováno lokálně a nebylo dále distribuováno ani prodáváno.
- Ve skupině dalších 20 osob, o kterých je známo, že přišly do kontaktu s infikovaným masem, nebyly epidemiologickým šetřením ani v důsledku lékařského sledování zjištěny žádné nové případy.
- Přestože existuje nízké riziko nákazy pro obyvatele postižené oblasti, neexistuje v souvislosti s tímto ohniskem žádné riziko pro EU/EHP.

9. Pertuse – Dánsko, 2023

Dne 6. září 2023 oznámil Statens Serum Institute v Dánsku epidemii černého kašle po výrazném nárůstu případů mezi červnem a srpnem 2023 ve všech regionech kromě Bornholmu. Celkově bylo v Dánsku v roce 2023 hlášeno 1 229 potvrzených případů, přičemž 439 případů bylo hlášeno v srpnu 2023 (což je číslo čtyřikrát vyšší, než se obvykle hlásí v tomto měsíci v období mezi epidemiemi). Vysoký výskyt je hlášen u malých dětí do jednoho roku, starších dětí ve věku 9 až 19 let a dospělých ve věku 40 až 50 let. Podle dánského úřadu pro veřejné zdraví se epidemie černého kašle v Dánsku objevují každé tři až pět let. Předchozí epidemie v Dánsku byla hlášena v letech 2019–2020.

Vzhledem k nárůstu případů černého kašle a k zajištění ochrany novorozenců a dětí, které jsou příliš mladé na to, aby byly plně očkovány, nabízejí dánské úřady bezplatné očkování těhotným ženám ve druhém nebo třetím trimestru těhotenství. Dočasná nabídka očkování se vztahuje na období od 1. srpna do 31. prosince 2023, poté se očekává, že nabídka bude na základě doporučení dánského úřadu pro zdraví a léčiva trvalá.

Očkování proti černému kašli je součástí dánského očkovacího kalendáře, provádí se ve věku 3–5–12 měsíců, s přeočkováním v pěti letech. V Dánsku je proočkovanost vakcínou obsahující pertusovou složku u základního očkování > 95 %.

10. Botulismus – Francie, 2023

- Ve francouzském Bordeaux byl hlášen u patnáct osob suspektní nebo potvrzený botulismus, včetně jednoho úmrtí. Nejméně deset lidí bylo hospitalizováno, z toho osm na jednotce intenzivní péče. První případy ohlásily 12. září 2023 orgány veřejného zdraví ve Francii, byl identifikován klastr osmi osob hospitalizovaných ve Fakultní nemocnici v Bordeaux s podezřením na botulismus.
- Všichni pacienti uvedli, že jedli ve stejném baru v Bordeaux, kde se podávaly konzervované sardinky místní výroby, které byly potvrzeny jako vehikulum nákazy.

- Ve vzorcích séra některých z případů byl identifikován botulotoxin typu B; sardinky, které byly testovány, jsou pozitivní na *Clostridium botulinum* typu B.
- Mezi pacienty jsou osoby americké, britské, kanadské, anglické, francouzské, německé, irské a španělské národnosti.
- Suspektní jídlo bylo vyrobeno a podáváno v restauraci a nebylo dále distribuováno. V restauraci byla zavedena opatření k zastavení epidemie, včetně okamžitého odstranění podezřelé potraviny. Probíhá epidemiologické šetření, včetně laboratorního testování potravin z baru a aktivního vyhledávání postižených osob.
- Francouzské úřady aktivně pátrají po dalších případech, neboť z jejich šetření vyplývá, že v období od 4. do 10. září 2023 mohlo být nákaze vystaveno až 25 osob. Lidé jsou vyzýváni, aby v případě výskytu příznaků kontaktovali svého poskytovatele zdravotní péče.
- Na základě současných informací je riziko nákazy pro občany EU/EHP považováno za nízké, i když se v následujících dnech mohou objevit další případy spojené s touto událostí.

11. Silné záplavy – mezinárodní situace (Středomoří), 2023

- Bouře Daniel zasáhla od začátku září 2023 několik zemí v oblasti Středomořího moře, včetně dvou zemí EU - Bulharska a Řecka. V postižených oblastech byly způsobeny značné škody.